

Yeni Bir İhtilâc-Nâme-Segir-Nâme Nüshası Üzerine

Copy On A New Twitch Namah- İhtilâc-Namah

Araş. Gör. İlyas KAYAOKAY

Munzur Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Eski Türk Edebiyatı A.B.D,

ÖZET

Segir-nâme diğer adıyla ihtilâc-nâme; vücudun sırasıyla baş kısmından ayağa doğru çeşitli uzuv ve kısımlarının hafifçe kıpırdamasından hareketle geleceğe yönelik temenni, tahmin ve hükümlerde bulunan eserlere verilen umumî addır. Bir nevi tabir, fal kitapları sayılan segir-nâmelerin tespit edebildiğimiz yurtiçi ve yurtdışındaki nüsha sayısı seksenden fazladır. Bu makalede katalog kayıtlarına girmemiş müellifi ve istinsah tarihi meçhul yeni bir segir-nâme metni tanıtılacaktır.

Hâzâ Kitâb-ı İhtilâc-nâme Budur başlıklı mensur segir-nâme, baş ve son yaprakları eksik bir mecmua içerisinde. Metin, ihtiva ettiği 161 segirme tabiri ile Türk Edebiyatındaki en hacimli örneklerden biri konumundadır. 17. asırda yazılmış olabileceğini tahmin ettiğimiz eserde Eski Anadolu Türkçesi devrinin dil ve imla hususiyetleri de göze çarpmaktadır. Çalışmamızda; segir-nâmenin tanıtılıp incelenmesi, diğer segir-nâmelerle mukayesesi ve transkripsiyonlu aktarımı yapılacak, son bölümde metnin aslına da yer verilecektir. Şahsî kütüphanemizde kayıtlı bu segir-nâmenin gün yüzüne çıkarılıp incelenmesiyle, ileride yapılacak yeni çalışmalara katkı sunulması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Segir-nâme, ihtilâc-nâme, fal, organ, metin neşri.

ABSTRACT

Twitch namah, also known as ihtilâc-namah; from the head to the feet, respectively, of the body based on the slight movement of various organs and organ parts the desire for the future is the common name given to the works made in the forecasts and provisions. These works are considered a kind of fortune telling and comment books. The number of copies at home and abroad that we can determine is more than eighty. In this study, a new text of twitch namah, whose author and the date of spelling is unknown, will be introduced.

Prose twitch namah titled *Hâzâ Kitâb-ı İhtilâc-nâme Budur*, the head and the last leaves are in a missing magazine. The text contains comments on 161 organs, with this aspect, it is one of the most voluminous examples in Turkish literature. In the work that we thought might have been written in the 17th century, the language and spelling characteristics of Old Anatolian Turkish period are also outstanding. In our study; introducing and examining the twitch namah, its comparison with the other twitch namahs and its transcriptional transfer will be done. The original text of the text will also be included in the last section. It is expected to contribute to new studies to be made in the future by revealing and examining this twitch namah registered in our personal library.

Keywords: twitch namah, ihtilâc-namah, fal, organ, publication of text.

1. GİRİŞ

Halk inanışına göre; kulağın çınlaması, bir kimsenin o kişiyi iyi veya kötü şekilde andığına işaret olarak kabul edilir. Sağ avuç içinin kaşınması, paranın gelişine; sol tarafının kaşınması ise paranın elden çıkacağına yorulur. Bu şekilde uzuvların birtakım gayr-ı ihtiyarî hâllerinden yola çıkılarak gelecek hakkında tahminlerde bulunmak Zülkarneyn'e kadar uzanır. İnsanoğlunun geleceği öğrenme merakı, insanlık tarihi kadar eskidir. Bu durum metinlere de aksetmiş ve bir çeşit fal-nâme sayılabilecek segir-nâme yahut “ihtilâc” adı verilen bir tür ortaya çıkmıştır. İhtilâc; “çarpıntı, etlerin gevşeyip büzülmesi ve seğirmek anlamına” gelir. Seğirmek; “hafif kımıldamak, vücudun bir yerinde deri ile birlikte derinin hemen altındaki kasların hafifçe oynama[sı]” olup Türkçe kökenlidir ve “Türk toplumlarında dünden bugüne, anlam kaybına uğramadan varlığını koruyabilmiş bir kavram[dır]” (Sümbüllü, 2007: 56).

Segir-nâme / ihtilâc-nâme; vücudun sırasıyla baş kısmından ayağa doğru çeşitli uzuv ve kısımlarının hafifçe kıpırdamasından hareketle geleceğe yönelik temenni, tahmin ve hükümlerde bulunan, ağırlığı mensur tarzdaki eserlere verilen umumî addır. Bilinen ilk segir-nâme örneği Uygur harfli bir metindir. Bugüne kadar yurtiçi ve yurtdışı kütüphanelerinde kayıtlı segir-nâme nüshaları

üzerine pek çok çalışma yapılmış ve ilim âleminde tanıtılmıştır. Bu sahada çalışma yapacaklara kolaylık sağlaması açısından neşredilmiş seğir-nâme nüshalarını şöyle sıralayabiliriz:

1. *Hazâ Kitâb-ı Segir-nâme* (Saraybosna Gazi Husrev Bek Kütüphanesi, No 3551) (Sertkaya, 2011: 1535)
2. *Hazâ Kitâb-ı Segir-nâme* (Saraybosna, Şarkiyat Enstitüsü Kütüphanesi, No 733) Sertkaya, 2011: 1535)
3. *Hâzâ Kitâb-ı Seyirir-nâme* (Muammer Kemal Özerin Özel Kütüphanesi) (Özerin, 1967)
4. *Segir-nâme* (Topkapı Sarayı Kütüphanesi No: 3157) (Ersoylu, 1995)
5. *Segir-nâme* (Konya, Mevlânâ Müzesi, No: 2171) (Ersoylu, 1989)
6. *Hazâ Kitâb-ı Segir-nâme* (Ankara Milli Kütüphane A/92) (Tatçı, 1993)
7. *Haza Kitâbü İhtilâc-nâme Budur* (Diyarbakır İl Halk Kütüphanesi, No: 539) (Özçelik, 1996)
8. *Hâzâ Kitâbu Segir-nâme Budur* (Ayşegül Suna Şahsi Kütüphanesi) (Karaatlı, 1999)
9. *Segir-nâme* (Seyfettin Özege Kitaplığı No: 13060) (Sümbüllü, 2007)
10. *Segirmek Manaları* (Seyfettin Özege Kitaplığı No: 12080) (Sümbüllü, 2007)
11. *Segür-nâme* (Ankara Milli Kütüphane 03 Gedik 17617 /a) (Kete, 2008)
12. *İhtilâc-nâme-i Mevlânâ Sevâdî* (Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları, H. 269; İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Şevket Rado Yazmaları, ŞR 525; Fransa Bibliotheque National Kütüphanesi (FBN) Turc 21) (Sümbüllü ve Gözitok, 2014)
13. *Segir-nâme* (Fransa Bibliotheque National Kütüphanesi (FBN) Turc 21) (Sümbüllü, 2016)
14. *Hazâ İhtilâc-nâme* (Ankara Milli Kütüphane Yz A. 2511) (Özyaşamış Sakar, 2010)
15. *Segir-nâme* (Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yazmalar, 24) (Sertkaya, 2011)
16. *Kitâb-ı Segir-nâme* (Sivas Ziyabey Yazma Eserler Kütüphanesi No: 3794) (Süer, 2011)
17. *Hâza'l-Kitabı Segir-nâme* (Fransa Bibliotheque National Kütüphanesi (FBN) No: 178) (Yastı, 2015)
18. *Segir-nâme* (Britanya Kütüphanesi Arundel Or. 8/5) (Daşdemir, 2016)
19. *Âdem Oğlanuñ segirmek A'zâların Bildürür* (Britanya Kütüphanesi Harl. 5463) (Daşdemir, 2016)
20. *Kitâb-ı Segir-nâme* (Britanya Kütüphanesi Sloane 1081/5) (Daşdemir, 2016)
21. *Segir-nâme* (Oxford Bodleian Kütüphanesi MS Turk. e.112) (Daşdemir, 2016)
22. *İhtilâc-nâme* (Fransa Bibliotheque National (FBN) No: 242) (Mert, 2016)
23. *Hâzâ Segir-nâme* (Süleymaniye Kütüphanesi Yazma Bağışlar No: 100) (Top, 2016)
24. *Segir-nâme* (Leibzig Üniversitesi Kütüphanesi B. or.080-10) (Yalap, 2017)
25. *Hâzâ Kitâb-ı Segir-nâme* (İtalya Floransa Riccardiana Kütüphanesi No: 201) (Eroğlu, 2017)
26. *İhtilâc-nâme* (Vatikan Kütüphanesi Borg. Turco 79) (Çakmak, 2018; Kurgun, 2018; Polat, 2018)
27. *Hâzâ Bâb-ı Segir-nâme-i Latif* (Ankara Milli Kütüphane 06 Mil Yz A 202/2) (Kılıç, 2018)
28. *Hazâ Kitâb-ı Segür-nâme* (Milli Kütüphane 06 Hk 2560/1) (Tetik, 2019)

Bunlara ek olarak Yusuf Ziya Sümbüllü'nün *Seğir-nâme* adlı kitabında (2010) ele aldığı 17 nüsha daha vardır. Bu eserde metinler olduğu gibi neşredilmemiş, hangi uzuv anlatılıyorsa o uzuvla alâkalı 17 nüshadaki ilgili kısım alt alta sıralanmıştır. Bu 17 nüsha şunlardır:

1. *Segir-nâme* (Amasya Beyazıt İl Halk Kütüphanesi, 05 Ba 1692/6)
2. *Segir-nâme-i İskender ve Zülkarneyn Budur* (Ankara Milli Kütüphane, 06 Hk 3760/4)
3. *İhtilâc-nâme* (Mevlana Müzesi Türkçe Yazmaları, 2179/5)
4. *Hâzâ Segir-nâme-i Zülkarneyn* (Ankara Milli Kütüphane, 06 Mil Yza 2220/2)
5. *Hâzâ Kitâb-ı İhtilâc-nâme* (Ankara Milli Kütüphane, 06 Mil Yza 2068/5)
6. *İhtilâc-nâme* (Ankara Milli Kütüphane, 06 Mil Yza 264/4)
7. *Segir-nâme* (Ankara Milli Kütüphane, 26 Hk 1058/1)
8. *Segir-nâme* (Kastamonu İl Halk Kütüphanesi, 37 Hk 3912/11)
9. *Segir-nâme* (Kastamonu İl Halk Kütüphanesi, 37 Hk 3833/2)

10. *Segir-nâme* (Kastamonu İl Halk Kütüphanesi, 37 Hk 2060/6)
11. *Segir-nâme* (Kastamonu İl Halk Kütüphanesi, 37 Hk 1796/2a)
12. *Segir-nâme* (Bosna Hersek Gazi Hüsrev Kütüphanesi, R 8777/2)
13. *Hâzâ Kitâb-ı Segir-nâme* (Bosna Hersek Gazi Hüsrev Kütüphanesi, R 3551/2)
14. *Segir-nâme* (Bosna Hersek Gazi Hüsrev Kütüphanesi, R 844/1)
15. *Hâzâ İhtilâc-nâme* (Çorum Hasan Paşa İl Halk Kütüphanesi, 19 Hk 23277/2)
16. *İhtilâc-nâme* (Diyarbakır İl Halk Kütüphanesi, 31 Hk 539/2)
17. *İhtilâc-nâme* (Süleymaniye Kütüphanesi, 07 Tekeli 799/3)

Üzerinde herhangi bir çalışma yapılmayan tespit edebildiğimiz nüshalar ise şunlardır:

1. *Segir-nâme* (Çorum Hasan Paşa İl Halk Kütüphanesi, 19 hk 3024/2)
2. *Segir-nâme* (Bursa İnebey Yazma Eser Kütüphanesi, 16 Or 544/1)
3. *Segir-nâme* (Ankara Milli Kütüphane, 06 Hk 3952/2)
4. *Segir-nâme* (Fransa Milli Kütüphanesi, Gaulmin/Regius 1276)
5. *Segir-nâme* (Fransa Milli Kütüphanesi, Colbert 6457/Regius 1348,3,3.)
6. *Segir-nâme* (İngiltere Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, Sloane 3033/6)
7. *Segir-nâme* (Vatikan Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, Barb. Orient 42/3)
8. *Segir-nâme* (Vatikan Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, Barb. Orient 23)
9. *Segir-nâme* (Dükalık Kütüphanesi Gotha Koleksiyonu Türkçe Yazmaları, Haleb 388/17)
10. *Segir-nâme* (Mısır Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, Ma'arifi Esrari Türkî Talat 7)
11. *Segir-nâme* (Ankara Milli Kütüphane, 06 Mil Yza 6092/5)
12. *Segir-nâme* (Ankara Milli Kütüphane, 06 Mil Yza 5724/4)
13. *Segir-nâme* (Ankara Milli Kütüphane, 06 Mil Yz Cönk 65/4)
14. *İhtilâcu'l-Azâ* (Isparta İl Halk Kütüphanesi, 32 Hk 1942/7)
15. *İhtilâc-nâme* (Isparta Yalvaç İlçe Halk Kütüphanesi, 32 Yalvaç 23/3)
16. *İhtilâc-nâme* (Manisa İl Halk Kütüphanesi, 45 Hk 5373/1)
17. *İhtilâc-nâme* (İngiltere Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, Royal 16B. XXI)
18. *İhtilâc-nâme* (Fransa Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, Colbert, 3879/Regius, 1357,5)
19. *İhtilâc-nâme* (Fransa Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, Coislin Saint-Germain-des-Pres, 457)
20. *İhtilâc-nâme* (Türk Dil Kurumu Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, Yz. A 106/2)
21. *İhtilâc-nâme* (Mısır Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, ez-Zekiye 25)
22. *İhtilâc-nâme* (Mısır Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, Türkî Talat 162)
23. *İhtilâc-nâme* (Mısır Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, S 5949)
24. *Manzume-i İhtilâc* (Mısır Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, Gaybiyetu Timuriye 112)
25. *Cedvel-i İhtilâci'l-A'dâ'i* (Mısır Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, Talat 811 ve Talat 108)
26. *İhtilâc-nâme* (Fransa Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, Regius)
27. *İhtilâc-nâme* (Ankara Milli Kütüphane, 06 Mil Yz A 8566/2)
28. *İhtilâc-nâme* (Ankara Milli Kütüphane, 06 Mil Yz B 253/14)
29. *İhtilâc-nâme* (Ankara Milli Kütüphane, 06 Mil Yz A 7044/4)
30. *İhtilâc-nâme* (Ankara Milli Kütüphane, 06 Mil Yz A 4213/2)
31. *İhtilâc-nâme* (Ankara Milli Kütüphane, 06 Mil Yz A 2988/2)
32. *İhtilâc-nâme* (Nuruosmaniye Yazma Eser Kütüphanesi, 34 Nk 2802/3)
33. *İhtilâc-nâme* (Nuruosmaniye Yazma Eser Kütüphanesi, 34 Nk 4982/3)
34. *İhtilâc-nâme* (Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Koleksiyonu, 34 Ae Şeriyeye 545/3)
35. *İhtilâc-nâme* (Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi, 42 Kon 997/1)
36. *Kitab-el ihtilacu'l-aza-i mine'l- enbiya* (Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi, 42 Kon 5957/3)

80'den fazla nüshasının olduğunu tespit ettiğimiz seğir-nâme türü eserlerin neredeyse tamamı mensur şekilde yazılmış olup pek çoğunun müellifi bilinmemektedir. Tespit edilebilen iki manzum seğir-nâmeden biri, 265 beyitten müteşekkil olup Mevlana Sevâdî'ye aittir. Seğir-nâmeler, hacim olarak küçük olduğu için genellikle mecmuaların içerisinde bir bölüm hâlinde yer almaktadır. Bu eserlerdeki seğirme tahminleri, hemen hemen benzer olup ortalama 80-150 uzuv seğirini ihtiva etmektedir. Bu seğir-nâmeler iki şekilde karşımıza çıkar: İlkinde sadece bir tabir görülürken ikinci tür seğir-nâmede her bir uzuv için Zülkarneyn, Danyal, Süheyl-i Rûmî gibi bazı tabircilerin yaptığı tabirler mukayeseli verilir. (Sertkaya, 2011: 1534)

Bu çalışmada, daha evvel bilinmeyen ve ilk gruba giren yeni bir seğir-nâme diğer adıyla ihtilâc-nâme nüshası tanıtılacaktır. Söz konusu el yazma eser bir sahafta bulunmuş olup şahsî kitaplığımızda kayıtlıdır. Mükerrer tabirler çıkarıldığında toplam 161 uzuv seğiri ile -şimdiye kadar tespit edilmiş- en hacimli örneklerin başında gelen bu metin, baş ve son sayfaları kopuk bir mecmua içerisinde. Mecmuada seğir-nâme ve tabir-nâme bölümlerini bazı dua ve şerhleri takip etmektedir. Elimizde sadece 8 yaprağı bulunan mecmua, kahverengi karton kapaklı olup şirazesı dağınıktır. Tam başlığı "*Hâzâ Kitâb-ı İhtilâc-nâme Budur*" şeklindedir. Talik yazı türüyle yazılmış ve her varakta 18 satır mevcuttur. Başlık ve "eger" kelimesinin geçtiği yerler kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Mecmuanın kim tarafından ve ne zaman istinsah edildiği (müellif hattı da olabilir) meçhul olup -dil özelliklerinden hareketle- 16. yahut 17. asırda yazıldığı tahmin edilmektedir. Çalışmamızda eserin muhtevasının incelenmesinin ardından transkripsiyonlu aktarımı yapılacak ve orijinal hâli son bölümde okuyucuların istifadesine sunulacaktır.

2. SAHAF RAFINDA TOZLU BİR ESER: *HÂZÂ KİTÂB-I İHTİLÂC-NÂME*

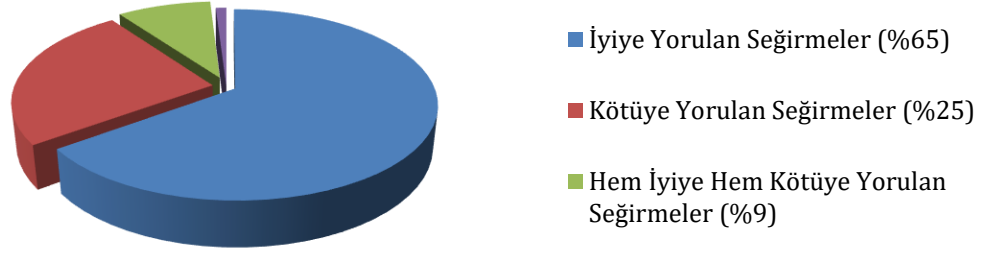
Bu ihtilâc-nâme, yalnızca bir seğirme tabirini ihtiva eden, mukayese yapılmayan türdendir. Az da olsa aynı seğirme için yapılan farklı yorumlar da göze çarpar. Eserde seğiren uzuv ve kısımlarının sayısı yekûn olarak 161'dir. Dil ve sol uyluk iki defa yorulmuş; yürek hakkındaki seğirme de mükerrer yazılmıştır. Diğer seğir-nâme metinleriyle mukayesesi yapıldığında şimdiye kadar tespit edilebilmiş en hacimli örneğin, elimizdeki bu metin olduğu anlaşılmaktadır. Baştan, ayağa doğru sıralanan uzuv ve bölümleri şunlardır:

Başın ortası / başın çevresi / başın sağ yanı / başın sol yanı / alın / alnın sol yanı / kafa / başın önü / ense / sağ kulak / sol kulak / sağ kulak memesi / sol kulak memesi / sağ kulak deliği / sol kulak deliği / sağ kulak ardı / sol kulak ardı / sağ kaş / sol kaş / sağ kaş sağ göz / sol kaş sol göz / sağ gözün ucu / sol gözün ucu / sağ gözün kuyruğu / sağ gözün kapağı / sol gözün kapağı / sağ gözün aşağı kapağı / sol gözün aşağı kapağı / sağ gözün yukarı kirpiği / sol gözün yukarı kirpiği / sağ gözün çevresi / sol gözün çevresi / sağ göz bebeği / sol göz bebeği / sağ gözün burun yanı / sol gözün burun yanı / burnun ucu / burnun sağ deliği / burnun sol deliği / sağ yanak / sol yanak / ağzın sağ köşesi / ağzın sol köşesi / yukarı dudak / aşağı dudak / iki dudak / dil / dilin altı / enek (çene) / enek (çene) çukuru / boğaz / boynun sağ yanı / boynun sol yanı / boynun tamamı / sağ omuz / sol omuz / sağ talu (kürek kemiği) / sol talu (kürek kemiği) / sağ pazu / sol pazu / sağ dirsek / sol dirsek / sağ bilek / sol bilek / iki kol / sağ el / sol el / sağ elin ayası / sol elin ayası / elin ucu / sağ elin ortası / sol elin ortası / sağ el baş parmak / sağ şehadet parmağı / sağ orta parmak / sağ dördüncü parmak / sağ serçe parmak / sol el baş parmak / sol şehadet parmağı / sol orta parmak / sol serçe parmak / tüm parmaklar / sağ elin tırnakları / sol elin tırnakları / sağ koltuk / sol koltuk / arkası / sağ böğür / sol böğür / yürek / arkanın sağ yanı / arkanın sol yanı / arkanın ortası / pehlunun (kucak) sağ yanı / pehlunun (kucak) sol yanı / iki yanı / belin sağ yanı / sağ göğüs / sol göğüs / göğsün yukarısı / göğsün aşağı yanı / göğsün sağ yanı / göğsün altı / sağ meme / sol meme / karnın sağ yanı / göbeği / sağ kasık / sol kasık / oturak yerinin sağ yanı / oturak yerinin sol yanı / oturak yerinin ikisi / zeker (erkek tenasül organı) / zekerin dibi / zekerin sağ yanı / zekerin sol yanı / zekerin iki yanı / sağ haya / iki haya / dübür (makat) / sağ uyluk / sol uyluk / sağ uyluk dışı / sağ uyluk içi / sol uyluk / iki uyluk / sağ diz / sol diz / sağ dizin başı / sol dizin başı / sağ dizin içi / sol dizin içi / sağ incik / sol incik / sağ inciğin dışı / sol inciğin dışı / sağ baldır / sol baldır / sağ topuk / sol topuk / sağ topuğun

dışı / sol topuğun dışı / sağ ökçe / sol ökçe / sağ ayak üstü / sol ayak üstü / sağ ayak pençesi / sol ayak pençesi / sağ ayak tabanı / sol ayak tabanı / sağ ayak baş parmağı / sağ ikinci parmak / sağ orta parmak / sağ dördüncü parmak / sağ serçe parmak / sol ayak baş parmağı / sol ikinci parmak / sol orta parmak / sol dördüncü parmak / sol serçe parmak / tüm parmaklar / tüm gövde.

Bu seğirmelerin 105'i müsbet yönde; 40'ı menfi yönde yorumlanmıştır. 15'i de hem müsbet hem de menfi durumlara tekabül etmekte; 1 seğirmenin ise herhangi bir karşılığının bulunmadığı müşahade edilmektedir. Tüm parmakların aynı anda seğirmesinin herhangi bir tabiri yoktur.

Seğirmeler

2.1. İyiye Yorulan Uzuv ve Kısımları

Müsbet tabirler ağırlıklı olarak; mutlu ve huzurlu olmak, zenginliğe, mala, rızka kavuşmak ve muradını elde etmek gibi hususlarla alâkalıdır. Bazı seğirmelerde kısa süren menfi hâlin ardından pozitif duruma geçileceği görülür. Bununla birlikte bazı olumlu hâller, bir şarta ve nasihatın uyulmasına bağlı olarak gerçekleşecektir. “Metinde seğirmesi olumlu haberlere yorulan uzuvların sayısı daha fazladır. Bu da şüphesiz, yorumcunun gerek kendi hakkında gerekse de etrafındakilerin haklarında ilerleyen zamanlarda karşılaşılabilecek durumların her zaman iyi olmasını arzu etmesiyle alâkalıdır” (Süer, 2011: 291). Seferden tez gelmek, düşmana karşı zafer elde etmek, oğul sahibi olmak, evlat veya dostlarından iyilik görmek, iyilik yapmak, iyi şekilde anılmak, halka yönetici olmak, güzel sözler işitmek, sözün değer görmesi, hastalıklardan ve musibetlerden kurtulmak, ansızın bir sevdiğini görmek, güzel bir eş sahibi olmak gibi iyiye işaret olan seğirmelerin büyük bölümü sağ uzuvlar ekseninde olsa da bazen sol uzuvların da müsbet yönde yorumlandığı görülür:

başın ortası	sağ omuz	oturak yerinin sol yanı
başın çevresi	sol omuz	oturak yerinin ikisi
başın sağ yanı	sağ talu (kürekkemiği)	zeker (erkek tenasül organı)
başın sol yanı	sol talu (kürekkemiği)	zekerin dibi
alın	sağ pazu	zekerin sağ yanı
alın sol yanı	sol pazu	zekerin sol yanı
başın önü	sol dirsek	sağ haya
sağ kulak	sağ bilek	iki haya
sağ kulak memesi	sol bilek	dübür (makat)
sol kulak memesi	iki kol	sağ uyluk
sağ kulak deliği	sol el	sol uyluk
sağ kulak ardı	sağ elin ayası	sağ uyluk dışı
sol kulak ardı	elin ucu	sağ uyluk içi
sağ kaş	sol elin ortası	sol uyluk
sol kaş	sağ el baş parmak	iki uyluk
sağ kaş sağ göz	sağ şehadet parmağı	sol diz
sol gözün ucu	sağ orta parmak	sol dizin başı
sağ gözün kuyruğu	sağ dördüncü parmak	sol dizin içi
sağ gözün kapağı	sol şehadet parmağı	sağ incik
sol gözün aşağı kapağı	sol orta parmak	sol incik
sağ gözün yukarı kirpiği	sağ elin tırnakları	sol baldır
sol gözün yukarı kirpiği	sol koltuk	sağ topuk
sağ gözün çevresi	sol böğür	sağ topuğun dışı

sağ göz bebeği
sağ gözün burun yanı
sol gözün burun yanı
burnun ucu
burnun sağ deliği
sağ yanak
ağzın sağ köşesi
ağzın sol köşesi
yukarı dudak
aşağı dudak
enek (çene) çukuru
boynun sağ yanı
boynun tamamı

arkanın sol yanı
arkanın ortası
pehlunun (kucak) sol yanı
iki yanı
belin sağ yanı
sağ göğüs
göğsün yukarısı
göğsün altı
sol meme
göbek
sol kasık
oturak yerinin sağ yanı

ökçe
sağ ayak üstü
sol ayak üstü
sol ayak pençesi
sol ayak tabanı
sağ dördüncü parmak
sağ serçe parmak
sol ayak baş parmağı
sol orta parmak
sol serçe parmak
tüm parmaklar
tüm gövde

2.2. Kötüye Yorulan Uzuv ve Kısımları

Menfi tabirler ekseriyetle; kaygılanmak, üzölmek, belaya düşmek eksenindedir. Mal ve sağığın kaybedilmesi, dile düşmek ve kötü şekilde anılmak, iyi huyun kötü huya dönmesi, sefere çıkmak, husumet, savaş, Allah'ın gazabına uğramak, yaptığı işten utanmak, eşinden ayrılmak, yaptığı işten pişmanlık duymak gibi kötüye alâmet olan seğirmelerin ağırlıklı olarak sol uzuvlarla ilgili olduğı görülür:

kafa
ense
sol kulak
sol kulak deliği
sol kaş sol göz
sağ gözün ucu
sol gözün kapağı
sol göz bebeği
burnun sol deliği
dilin altı
enek (çene)
boynun sol yanı
sol elin ayası
sağ elin ortası
sağ serçe parmak

sol serçe parmak
sol elin tırnakları
arkası
sağ böğür
yürek
arkanın sağ yanı
pehlunun (kucak) sağ yanı
sol göğüs
göğsün aşağı yanı
göğsün sağ yanı
sağ meme
karnın sağ yanı
sağ kasık
sağ dizin başı

sağ dizin içi
sağ inciğın dışı
sol inciğın dışı
sol topuğın dışı
sol ökçe
sağ ayak pençesi
sağ ayak tabanı
sağ ayak baş parmağı
sağ ikinci parmak
sağ orta parmak
sol ikinci parmak

2.3. Hem İyiye Hem Kötüye Yorulan Uzuv ve Kısımları

Bazı seğirmeler iki yöne de işaretir. Bu çift yorumlar, “bazıları derler” kalıp ifadesiyle dile getirilir. İyi tabirin akabinde kötü tabir belirtilir. Olumlu ve olumsuz alâmet seğirler şunlardır:

sağ gözün aşağı kapağı
sol gözün çevresi
sol yanak
iki dudak
dil

boğaz
sağ dirsek
sağ el
sol el baş parmak
sağ koltuk
zekerin tamamı

sağ diz
sağ baldır
sol topuk
sol dördüncü parmak

Bazı uzuvlar, sağ-sol, ön-arka, iç-dış vb. şekilde kısımlara ayrılmıştır. Müstensihin dikkatsizliğinden olsa gerek, bazılarının sağ mı veya sol mu olduğı belirsizdir. Misal “talü”nun sol tarafının seğirmesi varken sağ kısım sadece “talü” olarak kaydedilmiştir. Bazı uzuvların da sadece tek tarafı yorulmuştur. Örneğin alnın sol tarafı, başın arkası, sol gözün kuyruğı, sol gözün aşağı kirpiğı, bel ve belin sol yanı, karnın sol yanı, sağ ayağın ökçesiyle ilgili seğirmeler metinde görülmez. Tüm parmakların seğirmesi yer alırken soldan dördüncü parmağın seğirmesi yoktur. Özellikle el, göğüs, zeker gibi organlardaki fazla detaylar dikkat çekicidir. Uyluk ile dizin iç ve dış tarafları, elin ucu ve orta kısımları, belin ve göğsün sağ yanı, dil altı ve tırnaklara dair seğirlere, diğer seğir-nâme türündeki metinlerde rastlanılmamış olup bu yönüyle orijinallik arz etmektedir.

Metinde yer alan seğirleri, diğer seğir-nâmelerdeki hükümler ile karşılaştırdığımızda, bu metnin kendine has bazı farklı yorumları ihtiva ettiği görülür. Örneğin; sol elin ayasının seğirmesi diğer seğir-nâmelerde; bir hastalıktan kurtulmak, mutlu ve rahat olmak gibi müsbet hâllerin habercisi iken burada “perişanlık bulma” gibi menfî bir durumun alâmetidir. Böyle zıt tabirler sağ ve sol göğsün seğirmesi için de geçerlidir. Çeşitli seğir-nâmelerde sağ göğüs, bir işten dolayı korkuya düşmek, bir kimseden korkmak şeklinde tabir edilirken metinde gaibden oğlun gelmesi, dostundan uzak olmamak gibi olumlu hâllere yorulur. Sol göğüs seğirmesi ise başka metinlerde hayırlı bir haber işitmek, mutlu olmak anlamında iken buradaki karşılığı kötü bir işten dolayı utanmak ve yatağa düşmektir. Diğer seğir-nâmelerde karnın sağ yanının seğirmesi, hastalıktan kurtulmak iken bu metinde kederlenmeye işaretler. Yine böyle zıt tabirler; topuğun dışının seğirmesi, sağ ökçenin seğirmesi, sağ ayak başparmağı ve tabanının seğirmesi, sol ayağın ikinci parmağının seğirmesinde de söz konusudur.

Elimizdeki seğir-nâmeyi daha iyi anlayabilmek için diğer seğir-nâme metinleri ile mukayese etmemiz gerekir. Bu sebeple tür ve hacim olarak esere en yakın dört seğir-nâme örneği seçilmiş ve uzuv karşılaştırmaları tablo halinde ortaya konulmuştur. Çalıştığımız nüsha S, seçilen seğir-nâmeler de S1,S2,S3 ve S4 şeklinde kodlanmıştır.

S1: Floransa Riccardana Kütüphanesi Nüshası (Eroğlu, 2017)

S2: Fransa Bibliotheque National Nüshası (Yastı, 2015)

S3: Sivas Ziyabey Yazma Eserler Kütüphanesi Nüshası (Süer, 2011)

S4: Vatikan Kütüphanesi Nüshası (Kurgun, 2018)

Seğirmeler	S	S1(Eroğlu, 2017)	S2 (Yastı, 2015)	S3 (Süer, 2011)	S4 (Kurgun, 2018)
başı ortası	māl bula, ululuk bula.	māl ve ululuk bula, pādīshāh ola.	devlet ve ululuk bula.	māl ve ululuk bula, pādīshāh ola	şeref-i devlet bula pādīshāh ola
başınun çepçevresi	yād kişiden ululuk bula.	bir yād kişiden māl ve ululuk bula.	ululuğa ire ve māl bula.	mal, ululuk bula, yād kişinün ucundan şād ola	hicr-i māl ve bir yād kişiden ululuk bula
başun sağ yanı	bir kavm üzerine ulu ola.	bir kavm üzerine ululuk bula ya sefere vara girü tiz gele.	sefere vara tiz girü gele.	bir bölük halk üzerine ululuk eyleye	bir kavm üzerine ululuk eyleye
başınun şol yanı	sefere vara girü tiz gele.	izzet bula murādına nuşret bula.	ululuğa ire gönlinde olan murādına yetişe.	sefer ide girü tez gele	sefere vara tiz gele çok fâyide göre
alnı	oğlu ucundan eylük göre.	seferde işi murādınca ola.	dilegi yerine [gele] māl bula	iş seferse seferi murādınca ola	-----
alnınun şol yanı	ne isterse bula.	istedüğün bula murādına irişe.	murādına ire	istedüğün bula	sefere gide murādına irişe şāz ola
kafası	māl cihetinde azacuk kayğu göre.	-----	-----	māl cihetinden biraz kayğu göre	māl cehtinden azacık kayğuya düşe
başınun öñi	kavm üzerine hākīm ola aña muṭī' olalar.	bir kavm üzerine ulu ola, rızk eline gire.	bir kavm üzerine ulu ola ol kavm aña muṭī' ola	-----	-----
eşsesi	ğuşsa ola.	bir sehcelce güşsa vākı' ola.	sehcelce güşsa çeke	-----	-----
sağ kulağı	eyü söz işide.	bir hayr haber işide.	ululardan eyü söz işide	eyü söz işide şād ola	eyü söz işide
şol kulağı	yavuz söz ile aņalar.	anı yavuz sözile aņalar, bir kimseyle çekişmek vākı' ola, nuşret anuñ ola.	düşmānun helākıñ işide düşmānları yaramazlığ-ıla aņalar	yavuzluğma aņalar	yaramazlığ-ıla aņalar

şag kulağının yumşağı	kişi ile ceng ide sözi üstünde ola.	bir kimseyle huşumet ide.	kişi ile ceng ü gavgâ ide anuñ sözi üstün ola	bir kimse ile cenk ide kendünün eli üstün ola	bir kimse ile ceng ide ammâ sözi üstün ola
şol kulağının yumşağı	ululuk ve beglik bula.	ulu ve bay ola	dostlarla eyü ola	ululuk beylik bula	ululuk bula eylük ile anıla
şag kulağının delügi	dostundan eylük göre.	azcuğ kayğu göre velikin tiz geçe	dostından eylük haberin göre ve işite	bir dost anı kâh kâh eyülük ile anı	bir dostdan eylik göre
şol kulağının delügi	azacük kayğu göre.	-----	azacük kayğu çeke	azacük kayğu göre tiz giçe şaz ola	azaçık kayguya düşe girü tiz şaz ola
şag kulağının ardı	kişi ile söyleşe, sözi üstünde ola.	-----	bir kimesne ile savaşa onuñ sözi üstün ola	bir kimse ile söyleşe kendi sözi üstün ola	halk arasında sözi gayet kabul ola
şol kulağının ardı	dostundan eylük göre.	-----	bir dosta armağan göndere	bir dost anı eyülügile anı	bir dost anı eylügile anı hayır haberler işide
şag kaşı	şazılık göre yâ erkek oğlundan veyâ dostundan.	erkek oğlu ucundan devlet ve şazlık bula	şaz ola ya dost ucundan eyülük göre	şazlık bula yâ erkek oğlu yâ bir dost ucundan şad ola	şazlık göre veyâ erkek oğlu ucundan yâhüz bir dostdan eylik göre
şol kaşı	bî-niyâzlık ide veyâ baylık göre.	bay ola, kimseye muhtâc olmaya	bî-niyâzlık ve baylık göre şaz ola	rahatlık baylık bula	bi-niyâz baylık bula, dost anı hayırla anı
şag kaşı şag gözi	murâdı halil ola.	murâdına irişe	dostuñ mevti haberin işide ammâ mîrâsın yiyüp çok şafâlar süre	murâdın bula	murâdına erişe, eyü hüydan yavuz huya döne
şol kaşı şol gözi	kaygulu ola.	guşşalu ola	bir hasreti ile buluşup gözinden gerçi(?) yaşı aka ammâ kim çok eyliklerin göre sevine	bir pâre kayğu göre	kaygulu ola
şag gözünün ucu	eyü hüydan yaramaz huya döne.	eyü hüydan yaramaz huya döne	eyü hüydan yavuz huya döne	eyü hüydan yavuz huya döne	-----
şol gözünün ucu	murâdı ucundan sevine.	-----	murâdınca şazılık göre	murâdı ucundan ferah-nâk ola	-----
şag gözün kuyruğı	er oğlundan sevine.	murâdına irişe şaz ola	-----	mâl ucundan hândân ola	mâl uçından sevine, pâdişâhdan bir murâd irişe
şag gözün kapağı	şazılığa irişe.	bir kişiyle ceng ide, âkıbet ol yerje	şaz ola şazılığa irişe	ferah-nâk ola sevine	şazılığa irişe ve rahatlık ve baylık süre
şol gözün kapağı	bir kimseyle ceng ide.	şazılığa irişe	nefsin yenüp zarardan kurtulup ferahlar hâşıl ola	-----	düşmânıla ceng ide
şag gözün aşağı kapağı	şazılık ve rahatlık göre, bir nesne ucundan melül ola.	bir nesne için melül ola belki ağlaya	bir nesne için melül olup ağlaya	şazi ve rahat ola	bir nesne için melül olup ağlaya
şol gözün aşağı kapağı	şazılık göre.	şazlık ve rahat bula	azacük gam göre girü tiz giçe şaz ola ve rahat ola	-----	şad rahat ola
şag gözün yuğaru kirpügi	bir kimseyi göre çokdan görmemiş ola.	bir kimseyle görüşe kim çokdan görmemiş ola	-----	bir kimse göre çokdan görmemiş ola	bir kimesne göre kim çokdan görmemiş ola
şol gözün yuğaru kirpügi	bir nesne ile anıla.	guşşalu ola	-----	gamdan âzâd ola	şaz ve rahat ola
şag gözün çepçevresi	bir nesne ucundan şaz ola, az hastalık irişe.	anşuzın şazılığa irişe	azacük hastalık göre	-----	ne murâdı varısa hâşıl ola, azaçık hastalığa yetişe
şol gözün çepçevresi	şaz ola.	bir iş ide ki gerçek eyü ola	bir hoş nesneden nâgâh sevine şaz ola	bir nesne ucundan şad ola	hoş nesne uçından sevine, sehel hasta ola

şag göziñ bebegi	‘illeti varsa hālāş ola.	illeti var ise illetden kurtula	ādemiler diline düşe yaramazlıg-ıla aḡalar	ḡafletden hālāş ola	illeti varısa illetden kurtıla
şol göziñ bebegi	ādemiler diline yaramazlıgā düşe.	ādemler diline düşe, yaramazlıgā aḡalar	Mekke’ye varup nūr göre	halkuñ diline düşe	dile düşe yaramazlıgā
şag göziñ burnundan yanı	şāz ola.	oḡlı doḡa şāz ola	-----	şād ve hurrem ola	-----
şol göziñ burnundan yanı	bir oḡlundan sevine.	biraz hāste ola ammā tiz şihhat bula	-----	Hāk Te’ālā bir oḡlan vire	-----
burnunuñ ucu	ululuḡ ve bayluḡ bula.	-----	adı çıka ululuḡda	-----	-----
burnunuñ şag delügi	şāz ola.	-----	şāz ola	şād olup ferah-nāk ola	şāz ola
burnunuñ şol delügi	kayḡuya yetiše.	-----	kayḡuya düşe, zaḡm dege, sögmek işide	azacuk kayḡu göre	kayḡulu ola, tene zaḡm iriše, sögmek iriše
şag yañaḡı	hāste ola girü tizcek hoş ola.	-----	hāste ise hālāş ola ve şāz ola	hāsta ola yine şihhat bula	hāsta ise şifā bula ḡuşşalu ise şāz ola
şol yañaḡı	bir iş işleye andan utana, bir ḡāyib kişi göre veyā bir söz işide.	bir iş işleye kim andan utana, ya ḡāyib keder ya hışm iriše yāḡud sögmek işide	bir iş işleye kim andan utana, ḡāyib göre sevine	bir iş ide kim kendünün işinden şermsār ola	bir iş işleye kim utana veyā ḡāyib gele
aḡzuñ şag köşesi	ululuḡ bula.	şāz ola	ululuḡ bula	şāzlıḡ bula	ululuḡ bula
aḡzuñ şol köşesi	şāzılıḡ ola.	māl eline gire	şāz ola	hāndān ola	kimsesi ḡāyib ola girü aḡıla
yukaru dudaḡı	ḡāyib kimsesi varsa gele.	ḡāyib olmış kimsesi gele	ḡāyıbdan kimsesi gele görüše	ḡayb kimsesi gele	bir ḡāyib gele kimseile ceng ide
aşaḡı dudaḡı	düşmān dilin muḡabbet ile şıya.	düşmānı hacletle zelil ü kahr eyleye	düşmānı zelil eyleye hacālet ile şıya	düşmāna karşı söyleše muḡabbet eyleye	düşmānın ḡor hākīr eyleye ḡuccet ile şıya
iki dudaḡı	hūbluḡula göre, ceng ide, düşmān ile öpüše.	bir devletlü anı ḡayr-ıla anmış ola	dostın göre şāz ola bir kimse ile ceng ide	dostın hoşlıḡda göre, cenk ide yāḡud dostıyla öpüše	-----
dili	ceng ide, haceti revā ola. Her ne söylerse Hāk katında maḡbūl ola, bir dostuna irişüp selāmet gele.	hācet revā ola, her ne söylerse maḡbūl ola, bir dosta selāmetliḡ-ıla buluşa	kimesne ile fāḡiše söyleye	cenk ide	ceng ide veyā bir kimseyile fāḡiş söyleše
dilinün altı	ḡuşūmet vāḡı’ ola ammā nuşret girü anuñ ola.	ḡuşūmet vāḡı’ ola ammā nuşret anuñ ola	-----	-----	-----
eñegi	girü ceng ide ve dost ile anuñ arasında düşmānluḡ belüre.	bir kişiyile savaşa şonra dost olalar	ceng ide ve düşmānluḡ belüre iki dostuñ arasında	cenk ide ‘ādavet belüre kendü ile dostı arasından	dostıla anuñ arasında düşmānluḡ belüre
eñeginün çukuru	bir kimesne anı eylükle aḡa.	-----	kimesne anı eylük-ile aḡa	kimse anı eylük ile aḡa	eylükile aḡıla
boḡazı	hoş ta’ām yiye, ta’ām için gam-ḡin ola.	eyü iş işleye ta’ām yiye, ta’ām için ḡam-nāk ola	hoş ta’ām yiye	-----	-----
boynunuñ şag yanı	māl bula.	menfa’atla çok māl bula	māl bula	māl bula çok menfa’atlü ola	māl bula çok menfa’atla çok fāyide göre
boynunuñ şol yanı	māl bula ammā renc ile bula.	şāz ola	māl bula renc-ile	māl bula ammā rencle zaḡmetle	hāzīne eline gire, māl bula zaḡmetile

boynunun küllisi	şadaka vermek ve namāz kılmak tesbih ve tehliil eylemek gerektür tā kim Hāk Te'ālā ol belāyī anda men' ide.	bay ola kimseye muhtāc olmaya	şadaka vire namāz kılmak gerek, Hāk Ta'ālā'ya yalvarmak gerek tā kim belā-yı 'azmī üstünğden gidere	sadaka vermek gerek oruç ve namaz kılmak gerek Hudā'ya yalvarmak gerek tā ki belā-yı 'azīmi üzerinden reddeyleye	Hāk'dan anā gāzab gele şadaka vermek, namāz kılmak gerek Allah'a tesbih ve istiğfār itmek gerek tā kim ol belāyī anuñ üzerinden şava
şag omuzı	beglük ve rahātluğ bula.	sevine, şaz ola	bir ulu pādşāhlık bulup rahāt ola	pādīşāh olup rahāt ola	beglik ve ululuğ bula
şol omuzı	şaz ola.	murādına irişe	şaz olup sevine	şādān ola	ğāyet sevine
[şag] talusı	eyülük ve şazılığ ve eyü menfa'atlar ide.	-----	-----	ululuğ bula	ni'met ve izzet bula
şol talusı	bay ola.	-----	-----	eyülik şazlık bulup eyü fi'il hāşıl ide	eylik ve şazlık bula fa'lı hāşıl ola
şag bāzısı	ni'met ve şazılığ ve rahmetlülük bula.	elinden bir hatā çıka, yavu kılınmış bula	ni'met ve 'izzet bulup şaz ola	izzet ni'met şazlık bula, sehel gam göre	ululuğ ve baylık bula
şol bāzısı	yav[u] kılınmış nesne bula.	dost şihhatle göre	yavu kılınmış nesne var-ısa bulup şaz u hürrem ola ve dost cemālin görüp ferağ hāşıl ide	yavu varmış eline gire şihhat ile dīdār-ı yār göre	yavu kılınmış nesne bula ve şihhat bulub dīzār göre
şag dirseği	düşmān belüre ve sehel gam göre sonra şaz ola.	düşmān belüre sehel gam göre	düşmāndan sehel gam göre	düşmān belüre sehel gam göre sonra hāndān ola	düşmān belüre sehel gam göre andan şaz ola
şol dirseği	māl bula şaz ola.	māl bulup şaz ola	eylülükler göre ve şazılık bula	māl bula şād ola	çok māl için gāyet şaz ola
şag bileği	düşmān üzerine zafer bula.	düşmānuñın dağı māl bulup şaz ola	çok māl bula	-----	-----
şol bileği	ulu menzīl bula bay ola.	-----	şaz ola ululuğa yetişe hürmet bula	-----	-----
iki kolı	'azīm sevine hayr ve rahātluğ göre.	-----	-----	-----	-----
şag eli	çok māl bula şaz ola, ceng [ide].	māl ve ululuğ bula	-----	çok māl bula sevine	çok māl eline gire
şol eli	ululuğ bula.	māl ve ululuğ bula	-----	māl ululuğ bulup sevine	hayır hācet kabūl ola
şag elinüñ hayası	'illetlerden kurtula.	illetden hālās bula	çok hayr işleye	bir 'illetden hālās ola	her ne murādı varısa hāşıl ola
şol elinüñ ayası	perişānluğ bula.	-----	bir hastalıkdan kurtıla	-----	bir hastalıkdan kurtula şaz rahāt ola
elinüñ ucu	rızk eline gire.	-----	-----	-----	-----
şag elinüñ ortası	kayğı ve ziyān nişāndur.	-----	-----	-----	-----
şol elinüñ ortası	bir gayib kişiden sevine.	-----	-----	-----	-----
şag elinüñ başbarmağı	sefer vāki' ola andan girü tiz gele, gönjlü murādına irişe.	hācet revā ola	hāceti revā ola	hāceti revā ola	bir hācet dileye Hāk Te'ālā revā kıla yāhūz bir 'adāvetden kurtıla
şehādet barmağı	hāk eyü işe gulavuzlaya.	bir hayr işden gam göre ammā yine āsān ola	bir haber ucundan gam-nāk ola, 'izzet ve kerāmet bula	bir haber ucundan gam göre ammā yine müşkili āsān ola	bir hayır niyet için şaz ola, haber ucundan gam çeke girü şaz ola
orta barmağı	iş işleye anda şazılığ hāşıl ola.	ne iş kim işleye āsān ola	ne işlerse anuñ ucundan sevine şaz ola	her ne iş kim işleye anuñ ucundan şaz ola	bir iş kim işleye anuñ ucundan şaz ola
dördünci barmağı	yav[u] kılınmış nesneyi bulup sevine.	bir murād ucundan şaz ola	bir nesne ucundan şaz ola	bir nesne ucundan hürrem ola	sehel guşsa geçüre

serçe barmağı	māl bula andan gire tiz gide.	sehel gam çeke yine sevine	sehel gam göre sevine dost ucından şāz ola	sehel gam göre sonra şād ola	sa'ādete iriše
şol elinüñ başbarmağı	yeñi rızk eylük nişān, guşsa vāki' ola.	düşmān ile söyleşe yine şāz ola	düşmān-ıla dōst ola ve bir iş işleye andan şā[z] ola	düşmānıyla söyleşe dost ola	düşmān ile münāzi'a idüp sözün geçüre
şehādet barmağı	māl ve rızk nişāndur.	bir kimse ile söyleşe, mücādele kıla sözün geçüre	kimse ile münāza'a idüp sözün geçüre	kimseyle söyleşe	hayır haber işide
orta barmağı	dostundan nesne eline gire.	bir haber işide, şāz ola	düşmānıyla dost ola	hayr işleye şād ola	dost haberin eşide sevine
serçe barmağı	sefer üzerine bir kor konıla.	māl bula yine tizcek harc ide	māl bula girü tiz harc eyleye	māl bula girü tizcek geçe	gāyibden māl eline gire girü harc ola
cemī' barmaqları	nesne degildir.	-----	-----	-----	-----
şāğ elinüñ dırnaqları	bir kimse aña vāki' ola.	-----	-----	-----	-----
şol elinüñ dırnaqları	Hak Te'ālā aña hışım etmişdür tövbe etmek gerekdür.	-----	-----	-----	-----
şāğ koltuğı	şāzılık ve sürürlar bula, guşsalana.	azıcık kayğu göre	bir dostından sağlık haberin işide andan şāzılık göre	azacık kayğu göre	sehel guşsa geçüre
şol koltuğı	sevine dostundan kuça.	bir dost ucından şāz ola	bir dostdan eylik göre şāz ola sevine	bir dost ucundan şād ola	bir dostdan şāz ola yāhūz dostından şāzlığa yetiše
arķası	ağac yiye veyāhuddan aşere.	-----	-----	bir ulu kişiden çok haber işide	rızk için şāz ola
şāğ böğri	ceng vāki' ola.	-----	-----	-----	ziyāna iriše sonra beşāret ola
şol böğri	ululuk ve bayluk bula.	-----	-----	-----	hayır beşāret ola belālardan emīn ve rāhatlık bula
arķanun şāğ yanı	biraz kaygulana.	bir ni'met içinde iriše rızk ucından şāz ola	rızk için biraz endiše göre ammā yine eylüge dōne	biraz zahmet iriše rızk ucundan	rızk için bir rençe iriše ya kayğu yetiše
arķanun şol yanı	Allāh Te'ālā oğul vire.	düşmāni ya hāste yāhud helāk ola	cümle belādan emīn ola	oğlı toğa	erkek doğa oğlu
arķanun ortası	ulu kişiden dileğini ve istegini bula.	-----	ululuk ve dostluk ve devlet bula	beylik ululuk bulup rahat ola	ululuk bula sevine
pehlūsınun şāğ yanı	biraz ziyān iriše.	-----	ziyān ire	-----	-----
pehlūsınun şol yanı	yavuzluklardan emīn ola.	-----	şāzılığa iriše	-----	-----
iki yanı	guşşadan emīn ola.	-----	-----	-----	-----
belinüñ şāğ yanı	kuşak kuşana.	-----	-----	-----	-----
şāğ göğsi	gāyibden oğlu gele yāhūz dostundan ırağ olmaya.	dāyim bir işden korkup guşsa yiye	bir işden guşsa yiye girü şāz ola	dāimā bir işden korka guşsa yeye	-----
şol göğsi	yaramaz iş ide utana ol sebebdan yasduğa düşe.	bir hayr haber işide, şāz ola	bir haber işidüp sevine şāz ola	bir hayr iş ide şāz ola	-----
göğsinüñ yukarısı	bir kimseye eylük ide.	-----	-----	-----	-----
göğsinüñ aşağı yanı	bir 'avret anunla barışmaya girü ayrıla	-----	-----	-----	-----
göğsinüñ şāğ yanı	bir kimsesinden ziyān ola.	-----	-----	-----	-----
göğsinüñ altı	halka eylügi dokana.	-----	bir nesne ucından sevine	'avrat diliyle aña düşmān olalar	'avrat diliyle aña düşmān ola

yüregi	bir sebepten ğuşşaya düşe.	-----	melûl ola girü sevine şâz ola	-----	melûl ola ol demde yine geçe
şâğ memesi	şayrulukdur.	-----	hayırlar işleye	Hak Te'âlâ hayru ir göre	-----
şol memesi	bir dostı ile koçuşa sevine.	-----	eylik ve hoş göre ve şâz ola	eyülük hoşluk bula	-----
karının şâğ yanı	ğuşşalana.	-----	hasta ise halâş bula eylük ile geçe	hastalıktan halâş ola	bir hastalıktan kurtıla
göbeği	eylük irüşüp sevine şâz ola.	-----	gönlü gözi tok ola eylük ile berekât bula	eyülükler bereketler bula bay ola	bereketler göre ve eylükler göre bay ola
şâğ kısığı	perîşân ola.	-----	-----	-----	bir nesne bula sevine, bir zamân hasta ola
şol kısığı	şâz ola.	-----	-----	-----	sefere vara gele eylik ve ululuk bula sevine
oturağ yirinin şâğ yanı	şâzılıkdur.	ğuşşalı ola	ğuşşa ola	-----	-----
oturağ yirinin şol yanı	yavuzluklardan emîn ola.	-----	şâz ola	-----	-----
ikisi	Hak Te'âlâ anı şâzılıklar vire.	şâzlık göre	bir kezden şâğ ola	-----	-----
zekeri	ol helâlden göre veyâhüz oğlu ola.	izzete ve mertebeye irişe ve sevdüğünden murâdı müyesser ola	oğlu toğa	izzet ve mertebe bulup mahbûbıyla mücâmâ' eyleye	izzet ve hürmet bula ve mertebe bula ve sevdüğüne cimâ' eyleye
zekerinin dibi	cimâ' vâkı' ola.	cimâ' itmek vâkı' ola	ârzûladığı kimse ile cimâ' ide	-----	-----
zekerinin şâğ yanı	eyü haber işide.	-----	-----	-----	-----
zekerinin şol yanı	cimâ' vâkı' ola, murâdına ire.	-----	-----	-----	-----
dükelisi	'avret ucundan şavaş ola düşmânı üzerine gâlib ola.	-----	-----	-----	-----
şâğ hayası	hasenlük vâkı' ola.	birez guşşa çeke ammâ tiz yine şâz ola	darlıktan kurtıla	tarlıktan halâş olup şâd ola	darlıktan kurtıla gönli şâz ola
ikisi	murâdına irişe düşmânına zafer bula.	tarlığa düşe	murâdına ire şâd ola	tarlığa düşe ama tiz geçe	darlığa düşe
dübür	bir yirden yire vara yayan yurda vara.	bir yirden bir yire gide yâhud bir yire otura	dileğin bula	bir yirden bir yire vara	bir yerden bir yere gide otura
şâğ uyluğı	çok eylük göre.	çok eylük göre ve begler şerrinden emîn ola	çok mâl bula ve düşmân şerrinden emîn ola ve seferden kimesnesi gele	ğamgîn ola, seferde kimesesi varise gele	biraz düşe ğamgîn ola yine ğanî ola, kimse ki gele
şol uyluğı	ayruk yirden bir 'azîz dostı gele sevine, ğayret bula 'izzet ziyâde ola ve ulular ile ihtilâf ve müşâ'are kıla.	ırak yirden bir azîz dostı gele	ğâyetle sevine şâz [u] handân ola	çok şâzlık eyülük göre	ululardan söz işide, şâzlık göre
şâğ uyluğunun taşrası	hayr ola şâzılıklar ve beşâretler ola.	-----	-----	-----	-----
şâğ uyluğunun içi	ğuşşadan kurtula murâdına ire.	-----	-----	-----	-----
iki uyluğı	her kişi gözine şîrin görine.	-----	-----	-----	-----

şag dizi	guşşalu ola, ni'met bula.	sehelce guşşa çeke ammā bir ulu kişiden şazlık göre	anuş hakkında yavuz söz söylemeyeler pādişāhdan bermurād ola	pādişāhdan çok eyülük göre	pādişāhdan şaz bula
şol dizi	düşmān helāk ola.	-----	düşmānı yār olur ya hasreti bir ara gelüp şaz ola	düşmān belüre yā hasta ola	bir düşmānı zāhir ola veyā düşmānı öle, hasta ola
şag dizinū başı	hakkında yavuz söz söyleyeler.	-----	-----	-----	yaramaz söz söyleye
şol dizinū başı	hayr ola.	-----	-----	-----	baylık bula
şag dizinū içi	bir kişiyi yaramazlukla aña.	-----	-----	-----	-----
şol dizinū içi	çok eylük bula.	-----	-----	-----	-----
şag incügi	şaz ola 'ākıbet oğlu ola.	-----	bühtān ideler bir kavldē oğlu toğa	-----	guşşadan kurtıla
şol incügi	sevine düşmān helāk ola.	-----	sevine düşmānı hōr ola	-----	sefer ide kendü kabilelerinden ırak düşe
şag incüğünū taşrı	musibete düşe.	-----	bühtān ideler yāhūd seferi ola	-----	-----
şol incüğünū taşrı	sefere vara.	-----	bay ola ve hürmet bula	-----	-----
şag baldurı	kaygūlana, hāste ola ammā yine tiz şihhat bula.	oğlu doğa ve yāhūd bir yād kişinū namāzın kıla	bir yād kişinū namāzın kıla	bir nesne ucundan gözi aydın ola	at üzerine gele ya melūl ola girü tiz geçe
şol baldurı	ululuk ve bayluk nişāndur.	gözi aydın ola, düşmānı helāk ola	gözleri aydın ola	-----	baylık ve şazlık ola
şag topuğı	çok māl ıssı ola.	mescid yapa rızk eline gire şaz ola	Taḡrı yolına mescid yapa, aña menend bir şevāb işleye	devlet 'izzet bulup hayr işleye, mescid yapa	devlet bula teḡri istine becid ola mescid yapa
şol topuğı	biraz kaygūlana girü şaz ola.	sefer ide nafaḡası dar ola	nafaḡası dar ola bir kavldē daḡı maḡlūk katında sevgülü ola	nafaḡası ḡar ola	māl bula sevine, nafaḡası dār ola
şag topuğınū taşrı	hayr rızk eline gire.	ma'siyeti çok ola tevbe itmek gerekdür	hayr haber işide	-----	-----
şol topuğınū taşrı	ulular incünüp ziyān göre.	hayırdur rızk eline gire	maḡsūdı hāşıl ola	-----	-----
[şag] ökçesi	bir dost kişiden sevine.	hāste ola	-----	-----	ululıḡa dege
şol ökçesi	huşūmet düşe.	bir dostın göre	bir ulu yirden eylük göre sefere vara ol seferde çok māl eline gire	-----	huşūmet ola
şag ayağınū üstü	bir ḡarīb ucundan sevine, sefere vara girü selāmet gele.	ferāḡ ola	bir dōst ucından sevine	bir ulu ucundan ya bir dost ucundan ferāḡnāḡ ola	bir ulu kimse için ola şaz
şol ayağınū üstü	sefere vara girü selāmet gele, bir kōrklü 'avret aluben şag [u] selāmet gele	-----	sefer eyleye çok eylülük göre ve çok māl bula bir gökçek 'avratdan eylik göre	sefere çıka māl bula ya bir gökçek yüzlü ḡatun ala eyülük göre	sefere gide māl bula veyā bir gökçek yüzlü avratdan eylik göre
şag ayağınū pençesi	guşşa vāki' ola.	-----	guşşalu ola	-----	-----
şol ayağınū pençesi	sefere vara selāmet gele.	-----	şazılık göre	-----	-----

şag̃ tapanı	guşşalana.	bir nesneden şaz ola	sefer ide murādına irer bir haber işide	mübârek sefere gide	mübârek sefer kıla murādına irişe, kaygulu ola
şol tapanı	girü hem-çünân sefer ide.	sefer vâkı' ola	yenî ayakkabı geye bir gâyb kimesne gele	sefere gide mübârek isim ile gele	mâl gide, sefere gide kendü murâdıyla gele
şag̃ ayağınun başbarmağı	zahmete uğraya.	bir hayr haberden ferah ola ya kul şatun ala ya gâybden mâl bula	kul şatun ala ya gâyb mâl eline gire ve hayr göre ve hayr haber işide	kul şatun ala	kul ve karavaş şatun ala ya gâyet mâl eline gire
ikinci barmağı	guşşaya irişüp ağıly.	haste ola ve şonı beşâret ola, şifâ bula	ceng ve gavgâ ve kayguya düşe veyâhüz hastalık vâkı' ola	kayguya irişe	gamdan şonra beşâret ola
orta barmağı	ceng ide.	ceng ve guşşa ola ammâ şonra şaz ola	ceng ide ammâ eline mâl ve rızk gire	mâl ni'met bula	ceng ide kayguya yetişe, ni'met bula
dördüncü barmağı	şazılıklar ola.	gâyb kimesnesi gele, ne isterse bula	şihhat bula çok ni'met bula	cenk ide, girü ni'met bula	düşmânın kah eyleye ceng ola ammâ ni'met ziyâde ola
serçe barmağı	sağlık ve rāhatluk bula.	-----	her ne murādı var-ısa hep hâsıl ola	Hak'dan dilegi revâ ola	cümle hâceti revâ ola
şol ayağınun başbarmağı	murādına ire.	hâceti revâ ola ve şaz u hurrem ola	cümle hâceti revâ ola	hâceti revâ ola	bir işden eylik göre
ikinci barmağı	bir iş ide andan peşimân ola.	bir iş işleye kim andan eylik göre şaz ola	bir iş işleye andan eylik ve fâyide göre	vâfir eyülük göre	mâlî ve devlet arta
orta barmağı	sevgülü ola.	haste ola yâhud karavaş ala	bir cāriye ala kim andan sevine ve illâ hasta ola girü tiz geçer	hasta ola, namâzda takşirâtı ola	çok haberler işide
dördüncü barmağı	eylûkler göre, öküş vâş ola.	eylûk göre ya namâza akşirlik ide	hasta ola yâhüz namâza takşirlik kıla	hasta ola	hastalık göre veyâhüz namâza takşirlik ide
serçe barmağı	'ibâdet ide.	guşşası gide ve mertebesi ziyâde ola	bir kazâya uğraya ammâ girü şaz ola ululuk ve ikbâl ü devlet	kayguları def' ola	şaz ve ferah ve fütûh ve şafâ ve sürüb ve behcüb bula
dükeli barmağları	sevgülü olmak nişândur.	-----	-----	-----	-----
cemî' gövdesi	'ibâdeti Hak Te'âlâ dergâhında maqbûl ola	ibâdete meşgûl olup Hak Te'âlâ dergâhına maqbûl ola	ibâdet eyleye	-----	-----

2.3. Dil ve İmlayla İlgili Hususiyetler

Seğir-nâme, edebî kaygıdan uzak, sade bir halk Türkçesi ile yazılmıştır. Bu husus neredeyse tüm seğir-nâme metinleri için geçerlidir. Arapça ve Farsça terkiplerin bulunmadığı eserde, yabancı kelimelerin oranı %5 civarında olup görüleceği üzere anlaşılır sâde seviyededir. Arapça ve Farsça sözcükler şunlardır: “mâl, şaz, muṭî', bî-niyâz, murād, halîl, hūy, ceng, rahat, melûl, ba'zı, 'illet, halâş, âdemî, tîz, gâyb, haste, muḥabbet, hūb, rivâyet, hâceti, revâ, maqbûl, Hak Te'âlâ, selâmet, dost, huşûmet, hoş, ta'âm vâkı', nuşret, gam, gam-gîn, renc, küllî, şadağa, namâz, tesbîh, tehlîl, belâ, men', menfa'at, bâzû, ni'met, zafer, menzil, 'azîm, hayr, perîşân, rızk, ziyân, halk, hâsıl, guşşa, cemî', hışm, tevbe, sürür, emîn, 'avret, helâl, cimâ', haber, gâlib, hasen, 'azîz, beşâret, gayret, 'izzet, ziyâde, ihtilât, müşâ'are, şîrîn, helâk, 'akîbet, musîbet, şihhat, nişân, garîb, hem-çünân, zahmet, peşimân, 'ibâdet, dergâh.”

Metinde 164 yerde geçen “eger... seğirse” kalıp sözü, eseri monoton bir yapıya büründürür. Sadece başlangıç cümlesi “eger bir kimsenin... seğirse” şeklindedir. Bir yer haricinde tamamen kırmızı mürekkeple yazılan eger ifadesi, bir yerde sehven peş peşe iki defa kaydedilmiştir. İkinci sayfanın baş tarafında eger ifadesinden sonraki satırlar daha sonra doldurulmak üzere boş bırakılmıştır.

Her cümleinin sonunda 3. tekil şahıs istek kipiyle çekimlenmiş bir fiil vardır. Yer alan fiiller kullanım sıklığına göre şu şekildedir: “ola” (65), “olalar” (1), “olmaya” (1), “bula” (29), “göre” (18), “ide” (14), “sevine” (13), “gele” (10), “vara” (7), “düş” (6), “irişe” (5), “gire” (4), “işide” (3), “guşşalana” (3), “kaygısalana” (3), “vire” (2), “işleye” (2), “utana” (2), “belüre” (2), “yiye” (2), “kurtula” (2), “aşa” (2), “aşılar” (1), “aşıla” (1), “söyleşe” (1), “söyleye” (1), döne (1), “çıka” (1), “yetişe” (1), “şıya” (1), “öpüşe” (1), “gulavuzlaya” (1), “koşıla” (1), “koça” (1), “koçuşa” (1), “kuşana” (1), “barışmaya” (1), “ayrıla” (1), “dokana” (1), “kıla” (1), “görine” (1), “uğraya” (1), “ağlıya” (1). “Gussalana” (Farsça i. + Türkçe fiilden i. y.e.) fiili dışında diğer tüm fiiller Türkçe kökenlidir. Bunlardan bozmak manasındaki “şıya” ve kucaklaşmak, sarılmak anlamındaki “koça” fiilleri bugün kullanımdan düşmüştür. Bugün her ne kadar yabancı kökenli sanılsa da “kılavuz” kelimesi Türkçe kökenlidir ve eserde fiil hâlinde kullanılmıştır.

Seğir-nâmede Eski Anadolu Türkçesinde görülen bazı arkaik kelimeler de mevcuttur: ejek (çene), talu (kürek kemiği), ıssı (sahip), körklü (güzel), öküş (çok), ökçe (topuk arkası), dükeli (tamamı), ucundan (sebebiyle), kimesne (kimse), sayruluk (hastalık) gibi... Metinde yine bu döneme ait bazı dil özellikleri görülür. Örneğin “aluban” kelimesinde Eski Anadolu Türkçesine ait -uban/üben zarf-fiil eki vardır. Eylük, eyü, azacük, kaygu... vb. bazı kelime kökleri ve eklerdeki yuvarlak ünlülerin varlığı, eserin bu devirde yazılmış olabileceğini akla getirmektedir. Bazı kelimelerin imlasında görülen farklılıklar, eserin Eski Anadolu Türkçesi devrinden Osmanlı Türkçesine geçiş devrinde yazılmış olabileceğine işaret eder. Örneğin “şād-şāz” ve “veyāhūd/veyāhūz” kelimeleri E.A.T döneminin bir özelliği olarak peltek ze ile imla edilmiştir. Unutulmamalıdır ki yazı dili daha muhafazkârdır. Bu E.A.T devri özellikler 17. 18. asır eserlerinde de görülebildiğinden net bir çıkarımda bulunmak güçtür.

Mecmuada sayfa kopuklukları olduğundan varak numaraları 1b’den başlatılmış ve [] köşeli parantez ile sayfa sonunda gösterilmiştir. Aynı şekilde metinde fazla ve eksik yazılan ibareler tamir edilerek köşeli parantez içinde verilmiştir. Seğiren uzuvlar kalın ve altı çizili olarak belirtilmiştir.

METİN

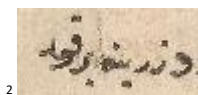
Hāzā Kitāb-ı İhtilāc-nāme Budur

Bi’smi’llāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm

[İrer] Hind hekimleri [irer]¹ tecrube kılmışlardır Zü’l-karneyn bununla ‘amel iderdi. Pes vācibdür biz daḥı anuñla ‘amel iderüz. Eger bir kimsenün başı ortası seğirse māl bula daḥı ululuk bula. Eger başının çepçevresi seğirse yād kişiden ululuk bula. Eger başın sağ yanı seğirse bir kavm üzerine ulu ola. Eger başının sol yanı seğirse sefere vara girü tiz gele. Eger alın seğirse oğlu ucundan eylük göre. Eger alının sol yanı seğirse ne isterse bula. Eger kafası seğirse māl cihetinde azacük kaygu göre. Eger başının öni seğirse bir kavm üzerine ḥākīm ola aña muṭī’ olalar. Eger ensesi seğirse bir sehelce guşşa ola. Eger sağ kulağı seğirse eyü söz işide. Eger sol kulağı seğirse yavuz söz ile aşılar. Eger sağ kulağının yumşağı seğirse bir kişi ile ceng ide sözi üstünde ola. Eger sol kulağının yumşağı seğirse ululuk ve beglik bula. Eger sağ kulağının delügi seğirse dostundan eylük göre. Eger sol kulağının delügi seğirse azacük kaygu göre. Eger sağ kulağının ardı seğirse bir kişi ile söyleşe anuñ sözi üstünde ola. Eger sol kulağının ardı seğirse dostundan eylük göre. Eger sağ kaşı seğirse şāzılık göre yā erkek oğlundan veyā dostundan. Eger sol kaşı seğirse bī-niyāzluk ide veyā bayluk göre. Eger sağ kaşı sağ gözi seğirse murādı ḥālil ola. Eger sol kaşı sol gözi seğirse kaygulu ola. [1b] Eger sağ gözinün uci seğirse eyü ḥüyan yaramaz ḥüya döne. Eger sol gözinün uci seğirse murādı ucundan sevine. Eger sağ gözin kuvruğı seğirse er oğlundan sevine. Eger sağ gözin kapağı seğirse şāzılığa irişe. Eger sol gözin kapağı seğirse bir kimseyle ceng ide. Eger sağ gözin aşağı kapağı seğirse şāzılık ve raḥatlık göre. Ba’zıları derler bir nesne ucundan

¹ İki defa sehven yazılmıştır.

melûl ola. Eger sol gözin aşağı kapağı segirse şazılık göre. Eger sağ gözin yukarı kirpüğü segirse bir kimseyi göre çokdan görmemiş ola. Eger sol gözin yukarı kirpüğü segirse bir nesne ile anıla. Eger sağ gözin cepcevesi segirse bir nesne ucundan şaz ola. Ba'zıları derler az hastalık irişe. Eger sol gözin cepcevesi segirse şaz ola. Eger sağ gözin bebegi segirse 'illeti varsa hâlâş ola. Eger sol gözin bebegi segirse bir zamân âdemiler diline yaramazlığa düşe. Eger sağ gözin burnundan vanı segirse şaz ola. Eger sol gözin burnundan vanı segirse bir oğlundan sevine. Eger burnunun ucu segirse adı çıka ululuk ve bayluk bula. Eger burnunun sağ delüğü segirse şaz ola. Eger burnunun sol delüğü segirse kayguya yetişe. Eger sağ yanağı segirse haste ola girü tizcek hoş ola. Eger sol yanağı segirse bir iş işleye andan utana. Ba'zılar derler bir gâyib kişi göre veyâ bir söz işide. Eger ağzun sağ köşesi segirse ululuk bula. Eger ağzun sol köşesi segirse şazılık ola. Eger yukarı dudağı segirse gâyib kimsesi varsa gele. Eger aşağı dudağı segirse düşmân dilin muhabbet ile şıya. Eger iki dudağı segirse hüblügula göre. Ba'zılar derler bir kimse ile ceng ide veyâhüz düşmân ile öpüşe. [2a] Eger dili segirse ceng ide anıla. Eger dili segirse Rûmiler rivâyetinde şöyle demişler ki hâceti revâ ola. Her ne söylerse Hâk katında makbûl ola. Ve Kalendariler demişler ki bir dostuna irişüp selâmet gele. Eger dilinün altı segirse huşûmet vâki' ola ammâ nuşret girü anuñ ola. Eger eneği segirse girü ceng ide ve dost ile anuñ arasında düşmânluk belüre. Eger eneginün çukuru segirse bir kimesne anı eylükle anı. Eger boğazı segirse hoş ta'am yiye. Ba'zılar dirler ki ta'am içün gam-gîn ola. Eger boynunun sağ vanı segirse mâl bula. Eger boynunun sol vanı segirse mâl bula ammâ renc ile bula. Eger boynunun küllisi segirse şadaka virmek ve namâz kılmak tesbih ve tehlîl eylemek gerekdür tâ kim Hâk Te'âlâ ol belâyı anda men' ide. Eger sağ omuzu segirse beglük ve rahatlık bula. Eger sol omuzu segirse şaz ola. Eger [sağ] talusu segirse eyülük ve şazılık ve eyü menfa'atlar ide. Eger sol talusu segirse bay ola. Eger sağ bāzūsı segirse ni'met ve şazılık ve rahmetlük bula. Eger sol bāzūsı segirse yav[u] kılunmuş nesne bula. Eger sağ dirseği segirse düşmân belüre ve sehel gam göre sonra şaz ola. Eger sol dirseği segirse mâl bula şaz ola. Eger sağ bileği segirse bir düşmân üzerine zafer bula. Eger sol bileği segirse bir ulu menzîl bula bay ola. Eger iki kolı segirse 'azîm sevine hayr ve rāhatlık göre. Eger sağ eli segirse çok mâl bula şaz ola. Ba'zılar dirler ceng [ide]. Eger sol eli segirse ululuk bula. Eger sağ elinün [h]lavası segirse 'illetlerden kurtula. Eger sol elinün avası segirse perişânluk bula. Eger elinün ucu segirse rızk eline gire. Eger sağ elinün ortası segirse kaygu ve ziyân nişândur. Eger sol elinün ortası segirse bir gâyib kişiden sevine. Eger sağ elinün başbarmağı segirse sefer vâki' ola andan girü [2b] tiz gele. Ba'zılar demişler gönlü murâdına irişe. Eger sehâdet barmağı segirse halk eyü işe gulavuzlaya. Eger orta barmağı segirse bir iş işleye anda şazılık hâşıl ola. Eger dördüncü barmağı segirse yav[u] kılunmuş nesneyi bulup sevine. Eger serçe barmağı segirse mâl bula andan gire tiz gide. Eger sol elinün başbarmağı segirse yeni rızk eylük nişân. Ba'zılar dirler ki guşsa vâki' ola. Eger sehâdet barmağı segirse mâl ve rızk nişândur. Eger orta barmağı segirse dostundan nesne eline gire. Eger serçe barmağı segirse sefer üzerine bir kor konıla². Eger cemî' barmakları segirse nesne degildür. Eger sağ elinün dırnakları segirse bir kimse anı vâki' ola. Eger sol elinün dırnakları segirse Hâk Te'âlâ anı hışm etmişdür tövbe etmek gerekdür. Eger sağ koltuğu segirse şazılık ve sürûrlar bula. Ba'zılar dirler guşşalana. Eger sol koltuğu segirse sevine dostundan çoça. Eger arkası segirse ağac yiye veyâhüddan aşere. Eger sağ böğri segirse ceng vâki' ola. Eger sol böğri segirse ululuk ve bayluk bula. Eger yüregi segirse bir sebebdan guşşaya düşe. Eger arkanun sağ vanı segirse biraz kaygulana. Eger arkanun sol vanı segirse Allâh Te'âlâ oğul vire. Eger arkanun ortası segirse bir ulu kişiden dileğini ve istegini bula. Eger pehlüsünün sağ vanı segirse biraz ziyân irişe. Eger pehlüsünün sol vanı segirse yavuzluklardan emîn ola. Eger iki vanı segirse guşşadan emîn ola. Eger belinün sağ vanı segirse kuşak kuşana. Eger sağ gögsi segirse gâyibden oğlu gele yâhüz dostundan ırağ olmaya. Eger sol gögsi segirse yaramaz iş ide utana ol sebebdan yaşduğa düşe. Eger gögsinün [3a] yukarusı segirse bir kimseye eylük ide. Eger aşağı vanı segirse

bir ‘avret anuñla barışmaya girü ayrıla. Eger gögsinün sağ vanı segirse bir kimsesinden ziyân ola. Eger gögsinün altı segirse halka eylügen dokana. Eger yüregi segirse bir sebepten guşşaya düşe. Eger sağ memesi segirse şayrulukdur. Eger sol memesi segirse bir dostı ile çoçuşa sevine. Eger karnınun sağ vanı segirse guşşalana. Eger göbegi segirse eylük irüşüp sevine şaz ola. Eger sağ kasığı segirse perişân ola. Eger sol kasığı segirse şaz ola. Eger oturak virinün sağ vanı segirse şazılıkdur. Eger oturak virinün sol vanı segirse yavuzluklardan emîn ola. Eger ikisi segirse Hâk Te‘âlâ aña şazılıklar vire. Eger zekeri segirse ol helâlınden göre veyâhüz oğlu ola. Eger zekerinün dibi segirse cimâ‘ vâki‘ ola. Eger zekerinün sağ vanı segirse eyü haber işide. Eger zekerinün sol vanı segirse cimâ‘ vâki‘ ola. Ba‘zılar murâdına ire dimişler. Eger dükelisi segirse bir ‘avret ucundan şavaş ola düşmânı üzerine gâlib ola. Eger sağ havâsi segirse hasenlük vâki‘ ola. Eger ikisi bir kezden segirse murâdına irişe düşmânına zafer bula. Eger dübür segirse bir yirden yire vara yayan yurda vara. Eger sağ uyluğu segirse çok eylük göre. Eger sol uyluğu segirse ayruğ yirden bir ‘azîz dostı gele sevine. Eger sağ uyluğunun taşrası segirse hayr ola şazılıklar ve beşâretler ola. Eger sağ uyluğunun içi segirse guşşadan kurtula murâdına ire. Eger sol uyluğu segirse gayret bula ‘izzet ziyâde ola ve ulular ile ihtilât ve müşâ‘are kıla. Eger iki [3b] uyluğu segirse her kişi gözine şîrin görine. Eger sağ dizi segirse guşşalı ola. Ba‘zılar dirler ki ni‘met bula. Eger sol dizi segirse düşmân helâk ola. Eger sağ dizinün başı segirse anuñ hakkında yavuz söz söyleyeler. Eger sol dizinün başı segirse hayr ola. Eger sağ dizinün içi segirse bir kişi bir kişi[yi] yaramazlukla aña. Eger sol dizinün içi segirse çok eylük bula. Eger sağ incügi segirse şaz ola ‘âkıbet oğlu ola. Eger sol incügi segirse sevine düşmân[1] helâk ola. Eger sağ incüğünün taşı segirse musîbete düşe tövbe gerekdür. Eger sol incüğünün taşı segirse sefere vara. Eger sağ baldurı segirse kaygıulana veyâhüz haste ola ammâ yine tîz şîhhat bula. Eger sol baldurı segirse ululuk ve bayluk nişândur. Eger sağ topuğu segirse çok mâl ıssı ola. Eger sol topuğu segirse biraz kaygıulana girü şaz ola. Eger sağ topuğunun taşı segirse hayr rızık eline gire. Eger sol topuğunun taşı segirse ulular incünüp ziyân göre. Eger ökçesi segirse bir dost kişiden sevine. Eger sol ökçesi segirse huşûmet düşe. Eger sağ ayağının üstü segirse bir garîb ucundan sevine veyâhüz sefere vara girü selâmet gele. Eger sol ayağının üstü segirse gayet veyâhüz sefere vara girü selâmet gele bir körklü ‘avret aluben sağ [u] selâmet gele. Eger sağ ayağının pençesi segirse guşşa vâki‘ ola. Eger sol ayağının pençesi segirse sefere vara selâmet gele. Eger sağ tabanı segirse guşşalana. Eger sol tabanı segirse girü hem-çünân sefer ide. Eger sağ ayağının başbarmağı segirse [4a] zahmete uğraya. Eger ikinci barmağı segirse guşşaya irişüp ağılya. Eger orta barmağı segirse ceng ide. Eger dördüncü barmağı segirse şazılıklar ola. Eger sırça barmağı segirse sağık ve râhatluk bula. Eger sol ayağının başbarmağı segirse murâdına ire. Eger ikinci barmağı segirse bir iş ide andan peşimân ola. Eger orta barmağı segirse sevgülü ola. Eger dördüncü barmağı segirse eylükler göre. Ba‘zılar dirler ki öküş şavaş ola. Eger serçe barmağı segirse ‘ibâdet ide. Eger dükeli barmakları segirse sevgülü olmak nişândur dirler. Eger cemî‘ gövdesi segirse ‘ibâdet Hâk Te‘âlâ dergâhında maqbûl ola İnşâ‘allâhu Te‘âlâ.[4b]

3. SONUÇ

Tespit edebildiğimiz kadarıyla Türk Edebiyatında seksenden fazla, ağırlığı mensur ve müellifi meçhul seğir-nâme/ihtilâc-nâme nüshası bulunmaktadır. Bunlardan biri de bilinmeyen ve kataloglara geçmemiş *Hâzâ Kitâb-ı İhtilâc-nâme Budur* başlıklı eserdir. Bir sahaftaki eksik mecmua içerisinde dikkatimiz sonucu bulunan seğir-nâmenin kim tarafından yazıldığı yahut ne zaman istinsah edildiği bilinmemektedir. Zira “fal”a dair eserlerde müellifler/müstensihler isimlerini gizli tutarlar. Dil ve imla özellikleri, metnin Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait olabileceği fikrini uyandırır da yine bu hususta görülen bazı ikili kullanımlar seğir-nâmenin 16. yahut 17. asırda yazıldığı izlenimini vermektedir. Seğir-nâmede sadece bir uzvun tabiri yapılmış; diğer ilgili uzvun diğer tabircilerdeki karşılıklarına temas edilmemiştir. Eserde toplam 161 uzv ve kısmının seğiri mevcut olup diğer nüshalara nazaran en hacimli örnek konumundadır. -Nizamî şekilde- vücudun baş kısmından ayak serçe parmağına kadar toplam 161 seğirmeyi ihtiva eder. Seğirmelerin %65’lik

kısmını teşkil eden 105 seğirme, müsbet yöne alâmet sayılmış; 40 seğirme ise olumsuz yönde yorumlanmıştır. 15 seğirme de hem iyi hem de kötü teville sahiptir. Bu oranlar diğer seğir-nâme nüshalarıyla hemen hemen aynıdır. Müsbet tabirlerin ağırlığı sağ; menfilerin ise sol uzuvlara daırdır. El ucu, tırnak, dil altı gibi bazı seğırlere diğer nüshalarda rastlanılmaması, eserin farklı yönlerinden biridir. Yine sol elin ayası gibi bazı uzuvlar için yapılan tabirlerin diğer nüshalardaki tabirlerden çok farklı olduğu anlaşılmıştır.

Şahsi kütüphanemizde kayıtlı bu seğir-nâmenin gün yüzüne çıkarılıp incelenmesinin, ileride bu sahada yapılacak yeni çalışmalara -az da olsa- katkı sunması beklenmektedir.

KAYNAKÇA

- Çakmak, S. (2018). “Vatikan Kütüphanesindeki Türkçe İhtilac-nâme Nüshası”, *Diyalektolog Ulusal Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 19, s. 15-64.
- Daşdemir, Ö. (2016). “İngiltere Kütüphanelerinde Kayıtlı Dört Seğir-nâme Üzerine”, *Dede Korkut Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, Sayı 11, s. 19-46
- Eroğlu, S. (2017). “Seğir-nâme A Copy In Riccardiana Library, Florence”, *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 33, s. 671-695.
- Ersoylu, H. (1989). “Seğir-nâme”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, s. 27–48.
- Ersoylu, H. (1995). “Seğir-nâme II”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, s. 99-145.
- Karaatlı, R. (1999). “Türkçe Bir Seğir-nâme Üzerine”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, Sayı 42, s. 89-126.
- Kete, A. (2008). “Segür-nâme (İnceleme-Metin-Dizin)”, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi.
- Kılıç, M. (2018). “Seğir-nâmeler ve Latif’in Seğir-nâmesi”, *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 4, Sayı 2, s. 97-104.
- Kurgun, L. (2018). “Bir İhtilâc-nâme Hakkında”, *Türük Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, Cilt 6, Sayı 14, s. 60-75.
- Mert, A. (2016). “Bir Seğir-nâme Nüshası”, *Türük Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, Cilt 4, Sayı 7, s. 220-232
- Özçelik, S. (1996). “Bir İhtilac-nâme Üzerine”, *Millî Folklor Dergisi*, Sayı 31, s.98-111.
- Özergin, M. K. (1967). “Eski Bir Seyirme-nâme”, *Türk Folklor Araştırmaları*, Sayı 211, s. 4331-4332.
- Özyaşamış Şakar, S. (2010). “Bir Tür Fal Kitabı: İhtilâc-nâme” *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, Sayı 22, s. 213-228.
- Polat, K. (2018). “Yeni Bir İhtilâc-nâme Metni Üzerine Değerlendirmeler”, *Türük Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, Cilt 3, Sayı 14, s. 127-144.
- Sertkaya, A. G. (2011). “Bilinmeyen Bir Seğir-nâme Yazması”, 38. ICANAS, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, s. 1533-1560.
- Süer, F. R. (2011). “Bir Seğir-nâme Örneği”, *Turkish Studies*, Cilt 6, Sayı 4, s. 287-304.
- Sümbüllü, Y. Z. (2007). “Seğir-nâme ve Segirmek Manaları Üzerine Bir İnceleme”, *Atatürk Üni. Türkiyat Araştırmaları Enst. Dergisi*, Sayı 32, s. 53-69.
- Sümbüllü, Y. Z. (2010). *Seğirnâme*, Erzurum: Fenomen Yayınları

Sümbüllü, Y. Z. ve Gözitok, M. A. (2014). “Gaybî Bir İlim Şubesi Olarak İhtilâc-nâmeler ve Mevlana Sevâdî’nin Munzum İhtilâcnâmesi”, *Dede Korkut Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, Cilt 3, Sayı 6, s.105-131.

Sümbüllü, Y. Z. (2016). “Yeni bir İhtilâc-nâme Nüshası Üzerine Değerlendirme”, *Türk-İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Sayı 6, s.174-196.

Tatçı, M. (1993). “Türk Edebiyatındaki Seğir-nâme ve Çin-nâme Türlerinden Birer Örnek”, *Türk Dili Araştırmaları*, Sayı 87, s. 237-242

Tetik, B. (2019). “Mehmet İlmî’nin Segir-nâme ve Çin-nâmesi”, *Batman Üniversitesi İslami İlimler Hakemli Dergisi*, Cilt 3, Sayı 2, s. 72-85.

Top, Y. (2016). “Süleymânîye Kütüphanesi’nde Yer Alan Bir Seğir-nâme Örneği”, *Bartın Üniversitesi Uluslararası Edebiyat ve Toplum Sempozyumu*, Bartın: Bartın Üniversitesi Yayınları, s. 697-713

Yalap, H. (2017). “Yeni Bir İhtilâc-nâme/ Seğir-nâme Nüshası”, *Journal of History Culture and Art Research*, Cilt 6, Sayı 3, s. 682–695

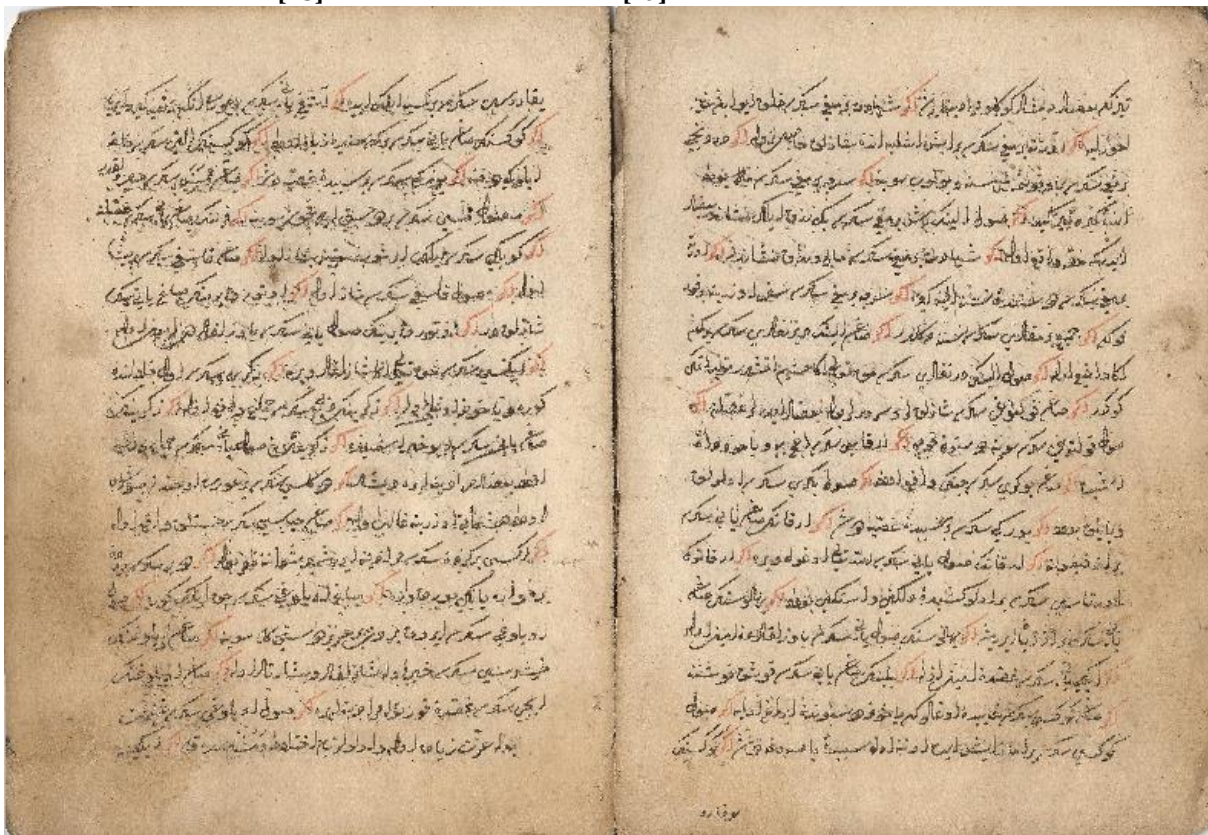
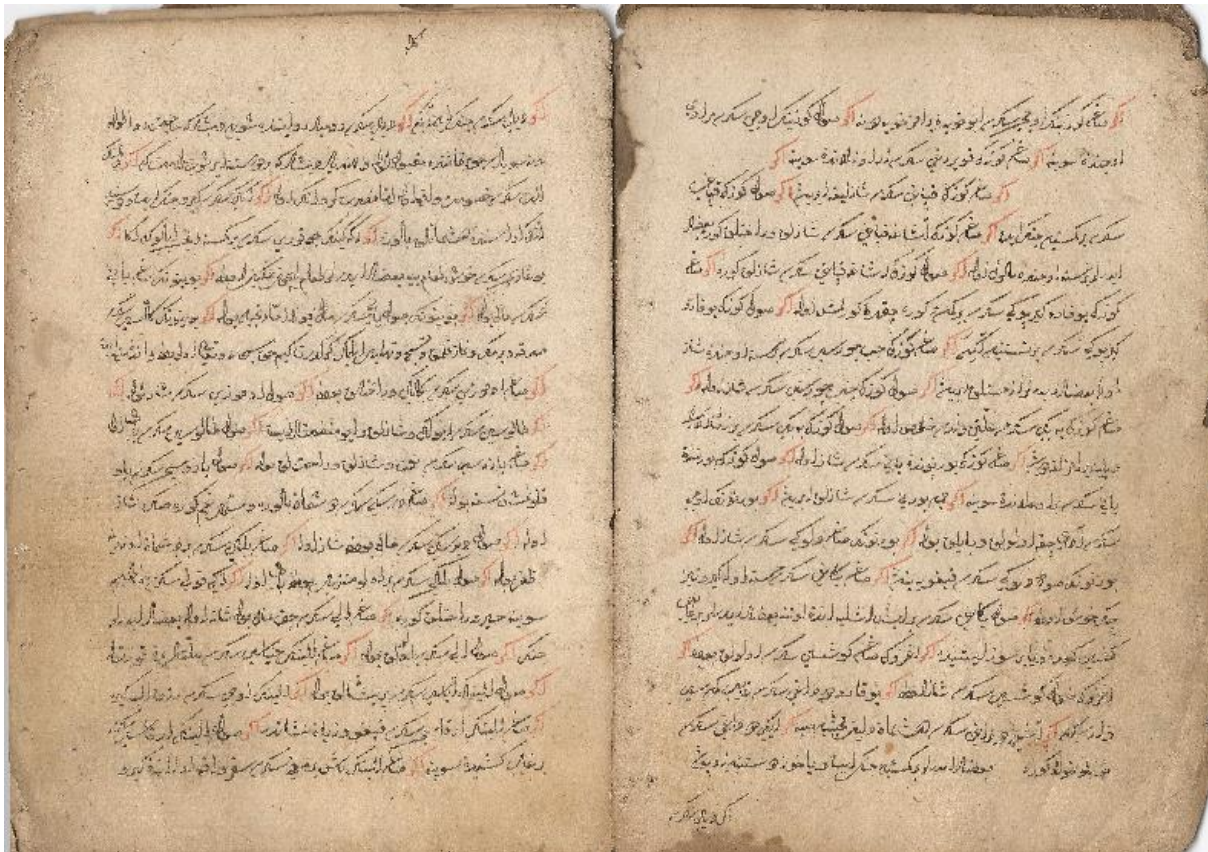
Yastı, M. (2015). “Yeni Bir Seğir-nâme Yazması Üzerine”, *Türkiyat Mecmuası*, Cilt 25, Sayı 1, s. 275-314.

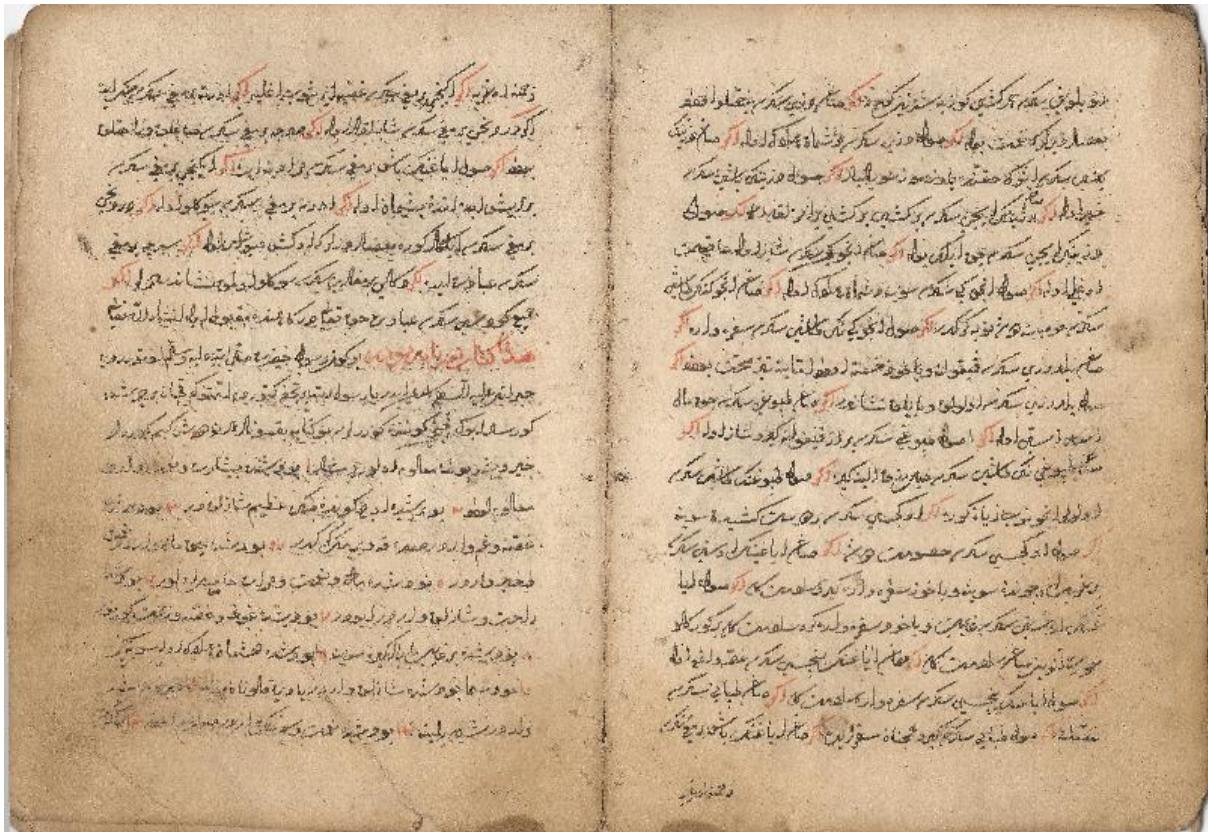
EKLER:

Ek 1: ORJİNAL METİN

[1b]

[4b]

[4a]